

aurinkoteatteri

sekä kansallisteatteri

esittävät yhteistuumin ilkeän

katastrofiballadin

LAULU JOUTSEN

ensi-ilta 17.4.2024

KANSALLISTEATTERI

OHJAAJALTA

Aurinkoteatterin ja Kansallisteatterin yhteistuotanto **Laulujoutsen** käsittelee *talouden*, erityisesti valtiontalouden, suhdetta *ihmisarvoon*.

Jokaisella itsenäisesti toimivalla ihmisryhmällä on säännöt, joiden avulla tämä ryhmä pitää huolta oikeuksistaan, velvollisuuksistaan ja resurssistaan. Näistä säännöistä käytetään nimitystä *talous*. Tämä pätee yhtä lailla valtioihin (valtiontalous) kuin perheisiin (kotitalous.) Käytännössä ”taloutta” hoidetaan niin, että valtaa yhteisössä harjoittava taho asettaa yhteisön resurssit, tarpeet ja pyrkimykset tärkeysjärjestykseen – tärkeimmiksi koetut vastuualueet asetetaan etusijalle, ja vähemmän tärkeiksi katsotut asiat hoidetaan siinä järjestyksessä kuin rakheet riittävät.

Valtiontalous on massiivinen tehtävä, ja Suomen tyyppisessä demokratiassa sen hoitamiseen valitaan ihmiset äänestämällä. Puolueiden ohjelmissa kerrotaan, miten puolueen ehdokkaat asettaisivat valtion toiminnot tärkeysjärjestykseen. Vaaleissa eniten ääniä keränneet puolueet muodostavat hallituksen, joka tekee ensi töikseen hallitusohjelman, eli valtion valvomien resurssien jakosuunnitelman. Kerran vuodessa hallitus valmistaa budjetin, jossa valtion resurssit laitetaan hallituspuolueiden toiveiden mukaiseen tärkeysjärjestykseen.

Suomen kaltaisessa maassa ”valtio” on edullisin tapa pitää kaikkien suomalaisten veroilla yhteisesti rahoittamat perustarpeet ja palvelut mahdollisimman tasa-puolisesti kaikkien saatavilla. Tällä on merkittävä kansantaloudellinen arvo – hyvin koulutettu ja terve väestö on tuottava ja kansainvälisesti kilpailukykyinen yhteisö.

Kun hallitus asettaa valtion toimintoja tärkeysjärjestykseen, se tekee samalla arvovalintoja jotka vaikuttavat kokonaisten ihmisryhmien yhteiskunnalliseen asemaan, parantaen tai huonontaen lukemattomien ihmisten elintasoja, turvallisuutta tai yhteiskunnallista asemaa. Usein päätökset vahvistavat tai heikentävät ihmisten tasa-arvoa. Silloin, kun tällaisia päätöksiä tehdään tarkoitushakuisesti, on kyse *ihmisarvosta*. Ihmisarvo tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, halutaanko ihmiset lähtökohtaisesti nähdä keskenään yhtä arvokkaina ihmisyksilöinä vai ei.

Jokainen historian talousjärjestelmä on ensisijaisesti palvellut sitä yhteiskuntaluokkaa, joka siihen maailmanaikaan on ollut vallassa. Ja kun valta vaihtuu, tarvitaan myös uusi talousjärjestelmä. Mutta jokaiseen uuteen talousmalliin sisältyy myös jäänteitä edellisistä, ja siksi meidänkin taloutemme on sekasikiö feodalismia, merkantilismia, plantaasitaloutta, sosialismia, kapitalismia, markkinataloutta ja sen sellaista. Ja useimmat näistä jäänteistä ovat ikäviä, heikommassa asemassa olevien ihmisarvoon kohdistuvia, inhimilliseen heikkouteen ja typeryyteen pohjautuvia ennakkoluuloja.

Tervetuloa katsomaan *Laulujoutsen*, inhimillistä heikkoutta ja typeryyttä räähkää balladimme.

Helsingissä 31. 3. 2024

Juha Mustanoja, käsikirjoittaja, ohjaaja

ESITYKSEN MAAILMA

Taide edustaa ja heijastaa aina tekijöidensä maailmankuvaa ja kokemusta todellisuudesta. Taiteilija rajaa teoksessaan kuvaamansa todellisuuden kohteen siten, että taiteilijan viesti näkyy teoksesta, ja yleisö ymmärtää, mihin taiteilija toivoo meidän kiinnittävän huomiomme. Tästä rajauksesta syntyy projektio, joka kuvastaa, eli representoi, taiteilijan näkemystä.

Taiteilija valitsee myös mediansa siten, että se tarjoaa hänelle ne välineet, jotka hän tarvitsee viestinsä välittämiseen. Laulujoutsen on teatteriesitys, jonka tyyli on *koulunäytelmä*, ja joka hyödyntää *maagisen realismin* keinoja. Tämä siksi, että katsoja ei liikaa takertuisi hakemaan yhtäläisyyksiä maamme tämänhetkiseen poliittiseen tilanteeseen ja puoluekentän keskinäisiin voimasuhteisiin, vaan näkisi, että yritämme havainnollistaa poliittisen päätöksenteon taustalla vaikuttavia uskomuksia taloudesta – puoluekannasta riippumatta – ja näiden uskomusten pohjalta tehtyjen ratkaisujen seurauksia tiettyjen väestöryhmien ihmisarvolle.

Jos käsitteestä talous on tehty monenlaisia tulkintoja, niin *representaatiosta* vasta onkin viime vuosina tullut teatterissa tunteisiin menevä sana. Käytän siksi tässä muutaman kappaleen avatakseeni omaa näkemystäni termistä, jotta vältymme pahimmilta väärinkäsityksiltä.

Teatteri on mielestäni *kokonaan* representaatiolle perustuva taiteenlaji. Esiintyjän keskeinen tehtävä on ottaa rooli, jossa hän asettuu toisen henkilön asemaan. Tämä vaatii empatiaa ja samastumiskykyä. Esiintyjän kokemus ja ammattitaito auttavat häntä tehtävässä, jonka onnistuminen edellyttää ennen kaikkea sen henkilön tunnistamista, hyväksymistä ja kunnioittamista, jonka asemaan näyttelijä asettuu. Normaali roolityö on siis pohjimmiltaan sitä, että antaa toiselle henkilölle ihmisarvon – ei todellakaan sitä, että välttämättä hyväksyy toisen teot ja ratkaisut. Draamassa pitää olla tilaa myös virheille ja hirmuteoille.

Homma menee raiteiltaan, jos roolin tavoitteeksi asetetaan karikatyyri, epäkunnioittava projektio, joka pyrkii vääristämään ja alentamaan esitettyä henkilöä ja luomaan hänestä stereotyyppistä käsitystä. Tällöin kyse ei ole enää ollenkaan representaatiosta, vaan aivan puhtaasti rasismista, sovinismista, fasismista tai muusta vastaavasta, toista ihmistä ennakkoluulojen ja vallankäytön keinoin nöyryyttämään tähtäävästä toiminnasta.

Laulujoutsenen maailma tarkastelee monelta kantilta sitä katsetta, jonka kohdistamme toiseen ihmiseen. Haluammeko oikeasti nähdä hänessä vertaisemme? Vai olemmeko sokeita ja oman ylemmyytemme vallassa? Demonisoimmeko tai alennammeko ihmisen, jota katsomme? Luokittelemmeko hänet itseämme vähempiarvoiseksi, ja johonkin huonompaan kastiin kuuluvaksi?

KESKIAIKA JA RENESSANSSI

Keskiaika on hyvin eurooppalainen käsite. Se perustuu ajatukseen siitä, että antiikin Rooma ja Kreikka edustivat tieteen, taiteen ja teknologian kukoistuskautta. Sen jälkeen tuli pimeä ja barbaarinen ajanjakso, *alkuajan* ja *nykyajan* väliin jäävä *keskiaika*, jolloin tuo sivistys katosi, vain syntyäkseen uudelleen renessanssissa. **Renessanssi** – *re-naissance* – tarkoittaa sananakin uudelleensyntymää.

Muu maailma ei tietenkään vajonnut keskiajalla tietämättömyyteen. Suuri osa antiikin tietämyksestä oli löytänyt tiensä massiivisiin kirjastoihin Euroopan ulkopuolella. Siinä vaiheessa kun kristityt huligaanit polttivat Aleksandrian suunnattoman kirjaston viimeisetkin rippeet poroksi, monet teokset olivat jo turvassa muualla, esimerkiksi Bagdadin Viisauden talossa. Kun islamilainen, intialainen ja kiinalainen sivistys lopulta onnistui tunkeutumaan eurooppalaisen kirkkojärjestelmän läpi – suurelta osin siksi, että reformaatio oli hajottanut katolisen kirkon kuristusotetta tiedonsaannista – renessanssi pamahti vauhdilla täyteen kukkaansa.

Keskiaika ei kuitenkaan alkanut kirkon aloitteesta. Kirkko oli ylipäättään syntynyt epätoivoisena yrityksenä pelastaa Rooman valtakunta, joka oli henkisesti ja fyysisesti täysin romuna. Kun germaaniset heimot hyökkäsivät Roomaan 400-luvulla tehdäkseen ihan tavallisen ryöstöretken, järjestelmä lysähti lopullisesti kasaan. Ainoa roomalainen instituutio joka selvisi hävityksen kauhistuksesta oli kirkko, joka tarjosi uusille hallitsijoille edes jonkinlaisen tukijärjestelmän. Germaanit asettuivat majaksi Rooman raunioille ja rupesivat kristityiksi. Tämä vaappuva järjestely pysyi sitten joten kuten pystyssä ällistytävänä 1000 vuotta.

Renessanssin todellinen alkusysäys oli kuitenkin yhteiskunnallinen muutos, kun valta kaupunkivaltioissa alkoi siirtyä aatelisilta maanomistajilta kauppiaille. Koska kirkon valta oli perustunut maa-aatelin kontrollointiin, kauppiat hakivat tukensa muualta. Kauppiaille oli rahaa, mutta heidän toimintansa ei edellyttänyt massiivisia investointeja kiinteistöihin, joten kirkko ei saanut pidettyä heitä hallinnassa. Kauppiat kaipasivat henkistä pääomaa, ja kun he eivät saaneet sitä kirkolta, he löysivät antiikin klassisen sivistyksen. Pian kauppiaiden valta oli kasvanut niin merkittäväksi, että paavitkin alettiin valita kauppiassukujen piiristä.

Kuten Laulujoutsenen tarina jaksaa jankuttaa, talouden historia on vallan historiaa. Aina, kun yhteiskunnassa tapahtuu rakenteellinen muutos ja valta siirtyy uudelle väestöryhmälle, myös talousjärjestelmä vaihtuu. Talousjärjestelmä palvelee aina valtaa pitävän tahon tarpeita – muiden kustannuksella. Keskiajan maailma on *feodaalinen*, koska sitä hallitsevat maanomistajat, ja renessanssin myötä valta siirtyi kauppiaille, ja eurooppalainen maailma siirtyi *merkantilistiseen* ajatteluun.

MERIROSVOUS JA KOLONIALISMI

Merkantilistisen ajattelun keskiössä on tarve saada halvalla ja myydä kalliilla, mikä tietysti on kaupankäynnin ytimessä muutenkin. Tyypillisesti kauppias ostaa tavaran edullisesti. Tavara on edullista siellä, missä sitä on paljon, eli missä se on yleistä. Sitten kauppias menee sellaiseen paikkaan hankkimansa tavaran kanssa, missä tavara on harvinainen ja siksi arvokas, ja myy tavaran kalliilla. Hankkimallaan myyntivoitolla kauppias ostaa nyt jotain muuta, joka taas on tässä paikassa yleistä ja siksi edullista, ja matkustaa jälleen hankintonsa kanssa muualle, etsien sille markkinoita, eli ostajia, paikasta jossa uusi tavara on arvokasta ja niin edelleen.

Kauppiaan työ voi olla sattumankauppaa, tai se voi olla harkittua. Yleensä järjestelmällinen kaupankäynti on tuottoisampaa, ja kauppialla voi olla pienempi valikoima. Hän voi esimerkiksi purjehtia Afrikkaan ja ostaa orjia. Sitten hän voi purjehtia Karibialle ja myydä orjat voitolla, ja ostaa voitoillaan sokeria, joka on täällä edullista. Sitten hän voi purjehtia Eurooppaan ja myydä sokerin voitolla, ja sitten hän voi purjehtia taas Afrikkaan ostamaan orjia. Jokaisella etapilla hänen kassansa kilahtaa lisää voittoja.

Mutta entäs joku muu ehtii ostaa ne orjat ensin, tai sen sokerin? Monet kauppavaltiot ratkaisivat tämän saatavuusongelman perustamalla **siirtokuntia**, kolonioita, joiden tehtävä oli tuottaa vaikkapa sokeria ensisijaisesti tämän kauppavaltion tarpeisiin, ja myydä muille pelkkä ylijäämä, tai kakkosluokan tavara.

Mutta mitäs sitten, jos tällaisen siirtokunnan sokeri ryöstettiin? Siirtokuntien perustaminen ja ylläpito vaatii turvallisuusjärjestelyitä, linnoituksia, satamia ja hallintoa. Pelkillä plantaaseilla ei pitkälle pötkitä. Siirtokunnasta on tehtävä niin itseriittoinen kuin mahdollista, ja kuitenkin samalla valvottava, että siirtokunta on edelleen emämaastaan riippuvainen ettei se ala vahingossa itsenäistymään.

Ja tässä kohden kuvaan astuu siirtomaaketjun logistisesti heikoin lenkki. Trooppisen saaren varustaminen ja linnoittaminen on verraten helppoa, mutta laiva, joka kuljettaa kamaa saarelle ja saarelta pois, on päinvastoin helppo ryöstää. Varsinkin jos se ui raskaassa lastissa.

Koska siirtokunnat olivat usein kansallisia hankkeita, oli luonnollista, että myös **merirosvous** sai kilpailevilta kauppavaltioilta tukea. Emämaa salli englantilaisten kaappareiden touhuja, jos nämä rosvosivat Englannin kilpailijoilta, mutta jos merirosvo erehtyi ryöstämään englantilaisaluksen, hirsipuu odotti. Vastaavasti espanjalaiset, ranskalaiset, hollantilaiset, portugalilaiset suojelivat omiaan. Ja usein sitten kävi niin, että englantilaisplantaasin kasvattama sokeri päätyikin ranskalaiseen kakuun.

ESITYSTIEDOT

Laulujoutsen on Aurinkoteatterin ja Kansallisteatterin yhteistuotanto.

Aurinkoteatteri on vuonna 1989 perustettu helsinkiläinen ammattilaisryhmä, jonka tunnusmerkki on tehdä poliittisesti epäkorrektia teatteria, joka käsittelee vaikeita aiheita. Teatteri on pitänyt taiteellisesta riippumattomuudestaan järkähtämättömästi kiinni. Aurinkoteatteri on valmistanut yksinomaan kantaesityksiä. Vuosien saatossa Aurinkoteatterista on muokkautunut avantgardistinen esitystaiteen suunnannäyttävä.

Aurinkoteatteri on osa Universumia, joka on neljän ammattiteatterin – Aurinkoteatterin, Teater Marsin, Sirius Teaternin ja Teatteri Venuksen – muodostama yhteishanke. Jokainen teatteri on taiteellisesti itsenäinen, mutta jakaa toisten kanssa yhteisen näyttämön, yhteisiä resursseja ja yhteistä henkilökuntaa.

ESITYSTÄ OVAT TUKENEET

Universumin ja sitä kautta Aurinkoteatterin toimintaa tukevat Helsingin kaupunki, Taiteen edistämiskeskus ja Svenska kulturfonden.

Laulujoutsenen käsikirjoitustyötä ovat tukeneet **Alfred Kordelinin säätiö** sekä **OKM / Taiteen edistämiskeskus**.

Musiikkien sävellys-, sovitus- ja toteutustyötä ovat tukeneet **Jenny ja Antti Wihurin rahasto** sekä **Vantaan kaupunki**.

Laulujoutsenen tuotantoa on tukenut **Uudet klassikot -rahasto**. Tämän apurahan jakavat yhdessä **Suomen valtio** (Opetusministeriö / Taiteen edistämiskeskus) ja neljä säätiötä – **Suomen Kulttuurirahasto, Svenska kulturfonden, Alfred Kordelinin säätiö** sekä **Jenny ja Antti Wihurin rahasto**.

KIITOKSET

Oona Airola
Birgit Aittakumpu
Maija Alander
Liisa Amperla
Esa Anttila
Sanna Breilin
Max Bremer
Meri Craig
Eeva-äiti
Anna Ehrström / ÅST
Geoffrey Erista
Wilhelm Grotenfelt
Joakim Groth
Raine Haapasaaari
Maija Hakkarainen
Asko Halonen
Pentti Halonen
Kaarina Hazard
Riitta Heinämaa
Jukka Heiskanen
Hanna Helavuori
Joel Hirvonen
Seppo Honkonen
Niina Hosiasluoma
Otso Huopaniemi
Pasi Huttula
Ipsa ja Sinna
Heini Junkkaala
Tuuja Jänicke
Jami Järvinen
Kaj Kalin
Jussi Karjalainen
Iida-Marja Kleine
Klaus Klemola

Sara Koiranen
Anu Komsu
Kirmo Komulainen
Katja Krohn
Minerva Krohn
Liisa Kuusipalo
Outi Lahtinen
Saana Lavaste
Kalle Lehto
Milko Lehto
Jussi Lehtonen
Minna Leino
Jan Liesaho
Bianca Lindberg
Kati Lukka
Anna-Elina Lyytikäinen
Maria Manner
Petri Merenlahti
Isla Mustanoja
Olavi Mustanoja
Satu Mustanoja
Ulla Mustanoja
Kari Mustanoja
Arto Mustikkamaa
Konsta Mäkelä
Laura Neuvonen
Maarit Nissilä
Sisu Nojonen
Åsa Nybo-Bremer

Meri-Maija Näykki
Maria Olin / ÅST
Paul Olin
Karin Pacius
Jukka-Pekka Pajunen
Pauli Patinen
Rosa-Maria Perä
Veikko Pulli / HT
Ekku Raikamo
Eeva Rajakangas
Katri Rentto
Mika Ritalahti
Tarja Ritalahti
Juti Saari
Kristo Salminen
Malla Silde
Juha Siltanen
Jussi Sorjanen
Otso Tarkela
Jussi Toppila
Miina Turunen
Vesta Tähtelä
Panu Valo
Antti Vartiainen
Tomi Walamies
Mia Öhman

HÄMEENLINNAN TEATTERI
TAIDEYLIOPISTON TEATTERIKOULU
ÅBO SVENSKA TEATER

FEODALISMI

Feodaalisessa järjestelmässä valta, ja sitä myöten talous, perustuu maanomistukseen. Feodaalisessa järjestelmässä hallitsija, yleensä kuningas, omistaa kaiken maan ja jakaa maan käyttöoikeutta läänityksinä. Läänityksiä vastaan kuningas saa palveluksia ja veroja. Palveluksiin lukeutuu erityisesti aseellinen tuki, jota kuningas tarvitsee sekä oman asemansa turvaamiseen että voidakseen sotia. Lääninherrat jakavat edelleen maata vasalleilleen, alaisilleen, jotka sitten jakavat maata edelleen alaisilleen. Hierarkiassa alinna ovat maata viljelevät henkilöt – joskus torpparin tai vuokraviljelijän, mutta hyvin usein puhtaana maaorjan asemassa. Vuokraviljely johti myös helposti maaorjuuteen, koska vuokraehdot olivat tavallisesti hyvin ankarat, ja velka periytyi sukupolvelta toiselle.

Laulujoutsenessa Ruotsi – johon Suomi vuonna 1614, näytelmän tapahtuma-aikaan, kuuluu – on täysin feodaalinen, keskiaikainen valtio, jota hallitsee despootinen, sotahullu kuningas. Tarinan alussa joukko suomalaisia artisteja purjehtii vieraille maille, pois keskiajalta ja feodalismista, kohti renessanssia ja merkantilismia. Tämä on tietysti fiktiivinen kärjistys – feodalismi ei ole todellakaan jäänyt taaksemme, vaan elää porskuttaen aivan iloisesti osana nykyelämäämme ja nykytalouttamme. Me olemme vain poimineet uusia kerroksia feodalismien päälle, kuorruttaneet sen lukuisilla myöhemmillä innovaatioilla. Kymmenien vuosien mittainen asuntolaina ei eroa juuri millään tavoin torpparoinnista.

Laulujoutsenen feodalismissa ei tunneta koneita. Ainoa voimanlähde on eläin. Hevonen vetää auraa ja muuli pyörittää myllynkiveä. Tässä raskaan sarjan eläintaloudessa on luonnollista, että jokainen eläin antaa kaikkensa, ja kun eläin näännyy, saadaan kintaat ja keittoa. Tarinan keskiössä pyörii neljän komeljanttarin seurue, Aurinkoteatteri, jonka jäsenet ovat meille tuttuja Grimmin sadusta *Bremenin soittoniekat*. Aasi, koira, kissa ja kukko ovat maatilalla tulleet hyödyllisen elämänsä päätepisteeseen ja lähtevät kaupunkiin viettämään vanhuudenpäiviä, elättäen itsensä soittoniekkoina ja katutaiteilijoina.

Ja nyt kun on päästy Grimmin satuihin asti, niin pitääpä mainita, että näiden satujen aiheet ovat useimmiten todellisia kuvauksia feodaalisessa järjestelmässä elävien ihmisten raskaista vastoinkäymisistä. *Hannu ja Kerttu* on lähtökohtaisesti totta. Kun torppareilla ei ollut varaa elättää lapsiaan, osa oli oikeasti vietävä metsään, jotta toisille riittäisi ruokaa. Vammaisen tai vahingoittunut lapsi jätettiin erämaahan oman onnensa nojaan, ja sitten mentiin kertomaan papille että "hukka vei." Nykyinen susikauhu nojaa usein kirkonkirjoihin, joista löytyy lukuisia merkintöjä hukan viemistä lapsista. Kirkonkirjat eivät ole lähdekriittistä historiankirjoitusta. Joka niin uskoo, hyväksyy varmasti tieteellisenä faktana myös ne kohdat, joissa lennetään luudalla kyöpelinvuorelle.

MERKANTILISMI

Kun maanomistukseen perustuva valta alkoi kaupungeissa antaa sijaa kauppaa ja käsityöläisyyttä harjoittaville tahoille, tarvittiin uusi talousjärjestelmä, joka palveli valtaan nousseiden kauppiaiden etuja. Syntyi *merkantilismi*, kauppatalous. Merkantilismi on vuosien saatossa muotoutunut moneksi, mutta tarkastellaan tässä joitakin järjestelmän kulmakiviä.

Merkantilismiin kuuluu usko siihen, että vaurautta – esim kultaa ja hopeaa – on rajallisesti, joten sitä pitää haalia niin paljon kuin mahdollista ja mieluiten toisten kustannuksella. Maa, jolla ei ole riittävästi kultaa, on kusessa. Tästä syystä valtion vienti pitää maksimoida ja tuonti pitää minimoida. Paras tapa pitää kauppa jatkuvasti voitokkaana on pakottaa toiset myymään raaka-aineita surkean halvalla, jalostaa ne kotimaassa, ja pakottaa toiset taas ostamaan jalostetut tuotteensa törkeän kalliilla takaisin.

Tämä militarisoitu kaupankäynti johtaa nopeasti seuraaviin jatkotilanteisiin – kauppiat tarvitsevat väkivaltaa tavoitteidensa saavuttamiseen, ja kotimaan kauppaa pitää suojella tulleilla ja tuontitariffeilla. Esimerkiksi Venetsia, itäistä Välimerä hallitseva merkantilistinen kaupunkivaltio, kehitti vaurauttaan perustamalla siirtokuntia Välimeren saarille ja rannoille. Tyypillinen tuote, jota tällainen siirtokunta sai luvan venetsialaisille kasvattaa, oli sokeri. Venetsian laivasto oli huippuunsa viety sotakoneisto, joka piti turkkilaiset aisoissa, ja galleoni, ketterä sota- ja kauppalaiva joka hallitsi myöhemmin koko Atlantin kauppaa, oli venetsialainen kehitelmä. Venetsian ylivalta todennäköisesti romahtikin siksi, että he luopuivat galleoneista juuri sillä hetkellä kun muut alkoivat niitä omaan käyttöönsä kopioida.

Merkantilismin noustessa monissa maissa käytiin kovaa taistelua vallasta. Aateliset halusivat pitää kiinni vanhasta asemastaan, mutta kauppiaille oli enemmän ja enemmän rahaa. Esimerkiksi Anders Chydenius taisteli Ruotsin valtiopäivillä sen puolesta, että ulkomaankauppa vapautettaisiin kruunun kontrollista – kuten myöhemmin samaa argumentoinut Adam Smith, joka tunnetaan maailmalla ehkä paremmin. Tosin näiden vapaakaupan puolestapuhujien ajatukset on nykyään vääristelty uusliberalistisiin tarkoituseriin – uusliberalismi haluaa poistaa valtion kontrollin kaikesta, ei pelkästä ulkomaankaupasta, eikä tämä ajatus oikein kestä lähempää tarkastelua. Ilman valtion kontrollia ei olisi esimerkiksi valuuttaa, ei vakuuksia, ei sitovia työsopimuksia... amerikkalainen kirjailija Ayn Rand tuli kuuluisaksi teoksellaan *Atlas Shrugged*, joka kuvailee biljonääriparkojen kituutusta yhteiskunnassa, joka rajoittaa heidän oikeuttaan rikastua määräämättömästi. Protestina he muuttavat ulkomaille (tällä rikkaat usein uhkailevat), asettuvat jonnekin Meksikon vuorille ja perustavat utopian – jossa käyttävät maksuvälineenä *yhdysvaltain dollareita*. Siinäpä loppuun asti mietitty argumentti!

Uusliberalismin uskonnollisessa keskiössä on konsepti *näkymättömästä kädestä*. Tämä on perusteeton uskomus siihen, että rahamarkkinoilla on sisäänrakennettu, jumalainen kyky korjautua itsestään. Valitettavasti mikään pankki- tai finanssikriisi, eikä edes taloustieteilijöiden varoittelu, tunnu horjuttavan tätä vakaumusta.

Merkantilismi on siis taustavoimana *imperialistisen* ajattelun synnyssä, koska se johtaa lähes vääjäämättömästi *kolonialismiin*, ja edelleen *plantaasijärjestelmään* ja *kapitalismiin*. Käykäämme eteenpäin!

PLANTAASI- TALOUS

Sokerinviljely vaatii todella paljon työvoimaa. Amerikkaan tuoduista yli 12 miljoonasta afrikkalaisesta orjasta ylivoimaisesti suurin osa päätyi sokeriplantaaseille töihin. Sokerin viljely on myös todella raskasta ja vaarallista, ja kuolleisuus sokeriplantaaseilla on korkeata.

Ensimmäinen Karibianmeren sokeriplantaasi perustettiin Hispaniolan saarelle. Karibia sopii hyvin sokerinviljelyyn, jota pyöritetään kolmessa vaiheessa – osa viljelymaasta lepää, osa kasvaa sokeria, ja yhdestä kerätään satoa. Sokeriruoko tarvitsee noin 18 kuukautta istutuksesta sadonkorjuuseen. Korjattu sokeriruoko murskataan puristimessa, ruokoneste keitetään kunnes se kirkastuu ja kiteytyy, ja yli jäänyt neste, melassi, käytetään ja tislataan rommiksi.

Orjaplantaasi oli jättiläismäinen projekti. Yhdellä ainoalla plantaasilla saattoi olla yli 3000 orjaa. Euroopassa ei ollut mitään vastaavan mittakaavan projekteja, ja tällaisen plantaasin organisoiminen vaati aivan uudenlaista talousajattelua. Monet eurooppalaiset maa-aatelin edustajat olivat huomanneet menettäneensä valta-asemansa kauppiaalle, ja plantaasit tarjosivat heille uuden menestymisen mahdollisuuden – heillä oli kokemuspohjaa isojen kartanoiden johtamisesta, ja nyt he ryhtyivät suurtilallisiksi tropiikeissa. Merkantilistinen kauppiaslaivasto tarjosi heidän tuotteilleen eurooppalaiset markkinat ja huikeita voittoja. Tämä oli länsimaisen kapitalismin syntytarina. Plantaasin pääoma muodostui raatavista ihmisistä, orjista, ja renessanssin mukanaan tuomat kirjanpidolliset innovaatiot mahdollistivat ihmisten arvon laskemisen riskeineen ja voittomarginaaleineen.

Teollisen vallankumouksen myötä termi "kapitalismi" sai myöhemmin toisenlaisia määritelmiä, kun pääomaksi alettiin luokitella lähinnä teollisten tuotantolaitosten omistusta, ja sitä verrattiin palkkatyöhön. Mutta jos kapitalismia tarkastellaan sen karkeimmassa muodossa – pääoman sijoittamisen suhdetta saatuun liike- tai myyntivoittoon – plantaasi ei juurikaan eroa tehtaasta. Paitsi tietysti siten, että työvoima ei ole vapaata. Itse asiassa sokerintuotannon huikea tuottavuus oli suurin yksittäinen peruste koko plantaasipohjaisen orjakaupan olemassaololle.

Ruotsalaiset (eli siis me) olivat aivan kauhuissaan siitä, että tällainen massiivinen rahantuotantojärjestelmä oli jäämässä ulottumattomiimme, ja meilläkin oltiin makean elämän perään. Ja ruotsalaisilla meni paljon rahaa myös sotimiseen, joten fyrkkaa oli saatava jostain. Muutaman epäonnistumisen jälkeen Ruotsi saikin haltuunsa saaren, joka oli aivan kerta kaikkiaan kelvoton sokerinviljelyyn. Meitä oli vedetty nenästä. Mutta me olemme kekseliästä sakkia – ja häikäilemättömiä! Uusi saaremme **Saint-Barthélemy** sijaitti loistavassa paikassa koko Karibianmeren orjakaupan pyörittämisen kannalta – saari ei kelvannut viljelyyn, mutta satama oli upea, ja siitä tehtiin vapaakauppasatama. Ja niin meistä tuli orjakaupan herroja juuri sillä hetkellä, kun muut maat olivat luopumassa orjuudesta. Saaren ensimmäinen kuvernöörikin, Salomon Mauritz von Rajalin, tuli nimenomaan Suomesta.

Nykyinen taloushistorian tutkimus, ainakin Yhdysvalloissa, hyväksyy jo pääsääntöisesti että plantaasitalous on nykykapitalismin lähtölaukaus. Tällä tavoin näemme, miten kansainvälinen kauppa on tarjonnut feodaalisille (maaorjuus) ja merkantilistisille (siirtomaakauppa) eturyhmille mahdollisuuden voitokkaaseen yhteistyöhön. Uusi valtarakenne. Uusi talousjärjestelmä.

ROOLEISSA

Milka Ahlroth
Galileo
venetsialainen astronomi ja tiedemies

Sanna Hietala
Miumau
kommeljanttariryhmän ohjaaja

Paul Holländer
Kustaa II Aadolf
Ruotsin likinäköinen kuningas

Niklas Häggblom
Ogoun
kertoja ja balladeeri

Miko Kivinen
Hauhau
kommeljanttariryhmän dramaturgi

Matti Leino
Othello
venetsialainen sotapäällikkö

Petri Manninen
Moreau
venetsialainen tohtori

Volter Putro
Bernardo
kardinaali ja inkvisiittori

Antti LJ Pääkkönen
Kukkeliskuu
kommeljanttariryhmän tuottaja

Nora Raikamo
Hii-Haa
kommeljanttariryhmän näyttelijä

Marja Salo
Marcopolo
venetsialainen kauppias

Sonja Silvander-Valo
Lilith
venetsialainen ase- ja kelloseppä

...sekä viera

Oxenstjärna..... Volter Putro
Turun pormestarit Milka Ahlroth
Matti Leino
Petri Manninen
Marja Salo
Alkuasukas Niklas Häggblom
Zombeja sekä kansalaisia Sanna Hietala
Miko Kivinen
Antti LJ Pääkkönen
Nora Raikamo

TEKIJÄT

Taiteellinen ensemble

Maskeeraussuunnittelu.....	Kaija Heijari
Lavastussuunnittelu	A. Karttunen
Äänisuunnittelu	Maura Korhonen
3D-ohjelmointi.....	Hanna Lehtinen
Zombit ja vainajat.....	Heini Maaranen
Käsikirjoitus ja ohjaus.....	Juha Mustanoja
Pukusuunnittelu.....	Noora Salmi
Esitysdramaturgi ja kuiskaaja	Peppi Toivola
Musiikin suunnittelu, sävellys ja toteutus.....	Juuso Voltti
Videokuvajaisten suunnittelu	Rasmus Vuori
Valosuunnittelu	Max Wikström

Muu työryhmä

Tuotantokonsultointi	Birgit Aittakumpu
Tuotanto / Aurinkoteatteri (Universum)	Markus Alanen
Järjestäjä / Kansallisteatteri.....	Heli Haltia
Tehostekonsultti	Mats Hästbacka
Pienoismalliapu.....	Jenny Jauhiainen
Tiedottaja / Aurinkoteatteri (Universum).....	Ellen Karlsson
Tarpeiston suunnittelu	A. Karttunen & Kansallisteatteri
Tarpeistonvalmistus.....	A. Karttunen Maija Poskiparta & Kansallisteatteri
Houdini-konsultointi.....	Jouko-Thomas Kleine
Taiteellinen vastaava / Aurinkoteatteri	Leea Klemola
Graafinen suunnittelu / Kansallisteatteri.....	Marko Kovero
Laulunopetus ja taustalaulut.....	Mari Kätkä
Facebook-ylläpito.....	Pekka Lehtosaari
Tuotantokonsultointi	Jan Liesaho
Valokuvaus ja musikaalinaamarit.....	Tuomo Manninen
Graafinen suunnittelu / Aurinkoteatteri.....	Juha Mustanoja
Lavasteompelija.....	Jenni Nykänen
Taiteellinen konsultointi.....	Herra Pietiäinen

Jouko-Thomas Kleinea muistaen

KANSALLISTEAT TERIN UÄKI

PÄÄJOHTAJA
Mika Myllyaho

TUOTANTOJOHTAJA
Päivi Isoaari

TEKNINEN JOHTAJA
Antti Aho

PÄÄOHJAAJA
Esa Leskinen

OHJAAJA
Kristian Smeds

PÄÄDRAMATURGI
Eva Buchwald

DRAMATURGIT
Michael Baran
Minna Leino

LAVASTAJAT
Kati Lukka
Katri Renitto

PUKUSUUNNITTELIJAT
Tarja Simone
Auli Turtiainen

VALOSUUNNITTELIJA
Kalle Ropponen

ÄÄNISUUNNITTELIJA
Esa Mattila

NÄYTELIJÄT
Milka Ahlroth*
Yasmin Ahsanullah*

Wanda Dubiel*
Amaal Ali*

Elsa Antikainen*
Hannu-Pekka Björkman vp.

Kristiina Halttu
Markku Haussila*

Kaisa Hela*
Sanna Hietala*
Aleksi Holkko*

Paul Holländer*
Juhana Hurme (Teak)*
Niklas Häggblom*

Leo Ikhilor*
Katarina Kaitue
Jyrki Karttunen*

Jani Karvinen
Ria Kataja*
Miko Kivinen*

Eliina Knuhtilä*
Tommi Korpela*
Aksa Korttila

Inke Koskinen

Minka Kuustonens*
Maria Kuusiluoma

Jussi Lehtonen°
Matti Leino*
Nickie Lignell*

Petri Liski
Esa-Matti Long

Pirjo Lonka*
Pirjo Luoma-aho
Riina Manner*

Petri Manninen°
Sara Melleri*

Safiya Mikander*
Pirjo Määttä

Emilia Neuvonen*
Pyry Nikkilä
Harri Nousiainen

Heikki Nousiainen*
Herman Nyby*
Jasir Osman*

Ilja Peltonen
Heikki Pitkänen
Annika Poijärvi

Volter Putro*
Sari Puumalainen

Emma Pälsynaho (Teak)*
Antti Pääkkönen*
Antti L. J. Pääkkönen*

Nora Raikamo*
Wenla Reimaluoto

Janne Reinikainen
Otto Rokka
Marja Salo

Seela Sella*
Sonja Silvander-Valo*

Paula Siimes
Eeva Soivio*

Henna Tanskanen*
Timo Torikka*

Timo Tuominen
Leena Uotila*

Juha Varis
YHTEISÖT JA
OSALLISUUS-OSASTO

PÄÄLLIKÖ
Jussi Lehtonen

VASTAAVA TUOTTAJA
Roosa Vaverka

TAITEELLINEN SUUNNITTELIJA
Antti Haikkala

YLEISÖTYÖVASTAAVA
Hanna Häyhä vp.
Maarit Kakkonen vs.

TUOTTAJA
Jeroen Sebrechts

TUOTANTOSUUNNITTELIJAT
Tapani Kukkola
Tarmo Tanntu

VIESTINTÄPÄÄLLIKÖ
Karoliina Masalin

TEKSTISUUNNITTELIJA
Jyrki Koskela

VIESTINNÄN TUOTTAJA
Kirsi Helstelä

VASTAAVA ARKISTONHOITAJA
Laura Saloniemi

MYNTI- JA
MARKKINOINTIPÄÄLLIKÖ
Marika Agarth

MARKKINOINTIASSISTENTTI
Antti Laanti

GRAAFIKOT
Marko Kovero
Elina Vilpakk

VIDEOSUUNNITTELIJAT
JA -TUOTTAJAT
Ida Järvinen

Cathrine von Krogh
MYNTINEUVOTTELIJAT
JA -SIHTEERIT

Fehime Bedretdin
Sanna Breilin
Maarit Kakkonen vp.

LIPUNMYYYJÄT
Helena Nikkinen
Anu Nuutinen

LIPUNMYYYJÄ-
MYNTIASSISTENTTI
Tanja Saksanen

TALOUSHIITEERI
Kirsti Jukarainen

HR-KOORDINAATTORI
Hanna Reetta Majanen

HR-ASIAANTUNTIJAT
Tiia Kajjärvi
Sanna Näsi

TEKNINEN TUOTTAJA
Jukka Vuokko

JÄRJESTÄJÄT
Heli Haltia vs.
Johanna Hannikainen vp.

Erik Rehnstrand
Hannele Sarkki
Irene Taurinen vp.

Nina Turunen
JÄRJESTÄJÄ-TARPEISTON
TEOSVASTAAVA-KUISKAAJA

Kristiina Rökman vs.
KUISKAAJAT
Virpi Haanpää
Pia Suuronen

SUUREN NÄYTTÄMÖN
NÄYTTÄMÖPÄÄLLIKÖ
Antti Kivikoski

NÄYTTÄMÖMESTARIT
Ali Abdul-Rahman
Mikko Jutila

Toni Lampela
Timo Lottanen
Anssi Lukkarinen

Tuomas Tikkala
Jaakko Ylä-Rautio

APULAINNÄYTTÄMÖMESTARIT
Markku Colliander
Jaakko Toijanniemi

Tuomas Vellamo
VASTAAVAT NÄYTTÄMÖ-
OPERAATTORIT

Aki Kokkonen
Mikko Liikanen
NÄYTTÄMÖOPERAATTORIT

Joel Järvinen
Antti Soininen
TEKNINEN SUUNNITTELIJA-
NÄYTTÄMÖTYÖNTEKIJÄ

Ville Metsätalo
NÄYTTÄMÖTYÖNTEKIJÄT
Risto Apunen

Zoran Atanasov
Jari Kailokari
Ilpo Karhu vs.

Pasi Kuronen
Janne Nieminen
Petri Pulkkinen

Jaan Pöldsam
Tomi Syrjä
Jetro Uotinen

Alvar Varis
VALO- JA VIDEO-OSASTON
PÄÄLLIKÖ

Ville Virtanen vt.
VASTAAVA
VALAISTUSMESTARI

Kare Markkola
VALAISTUSMESTARIT
Eetu Hiltunen

Ilkka Niskanen
Miika Suomalainen vp.
VALO- JA VIDEOMESTARIT

Antti Elopuro
Tuomas Honkanen vs.
Jukka Väisänen

VALOTEKNIKOT
Mirja Aho
Jussi Laine

AV-TUOTTAJA
Petri Tarkiainen
VIDEOSUUNNITTELIJA

JA -TUOTTAJA
Pyry Hyttinen
JÄRJESTELMÄOPERAATTORI

Matias Koivuniemi
VIDEO-OPERAATTORI
Kalle Mäkelä

VALO-, ÄÄNI- JA
VIDEOTEKNIKKO
Artturi Leppälä

VALO- JA VIDEOTEKNIKKO
Ilari Kallinen vs.

ÄÄNIOSTON PÄÄLLIKÖ
Veli-Pekka Lahtela vt.

ÄÄNIMESTARIT
Raine Ahonen
Sami Hassinen

Petri Karhula
Ari Lampinen
Grégory Maisse

Jani Peltola
Matti Pollari
ÄÄNIOPERAATTORI

Esko Mattila
ÄÄNITEKNIKOT
Mikko Pietilä

Minttu Pouru
Petteri Salomaa
TARPEISTONSUUNNITTELIJA

Sanna Sucksdorff
TARPEISTON
TEOSVASTAAVAT

Anne Jekunen
Salla Lappalainen
Sinikka Liikanen

Irene Lång
Saara Ryymin
LAVASTAMON PÄÄLLIKÖ

Harri Lång
VASTAAVA LAVASTEMESTARI
Kari Saviranta

TEKNINEN SUUNNITTELIJA
Tuomo Tervo
HUOLTO- JA
VARASTOVASTAAVA

Matti Tiilama
LAVASTEMESTARIT
Pekka Juuti

Harri Ojala
APULAISLAVASTEMESTARIT
Elli Hakkola

Ari Palmroos°
LAVASTEMAALARI
Sami Saari°

VERHOILIJAMESTARI
Mikko Nikola
LAVASTERAKENTAJA-PUUSEPPÄ

Mikko Suomalainen
PUUSEPÄT
Esa Kirkinen

Mikko Murtomaa°
Tomi Raitio
METALLITYÖNTEKIJÄ-
PUUSEPPÄPUUSEPPÄ

Marko Miettinen
NAAMIIONNIN PÄÄLLIKÖ
Jari Kettunen

NAAMIOTSIJAT
JA KAMPAAJAT
Tuija Hellas vs.

Saara Huuhtanen
Petra Kuntsi
Minttu Minkkinen

Anna Pelkonen
Laura Sgureva-Cox vp.

PUUVUSTON PÄÄLLIKÖ
Heli Hynynen

PUUVUSTON PÄÄLLIKÖN
ASSISTENTTI
Saija Kiiskilä

VAATTURIT
Mustafa Ghafari
Nina Martikainen

Anne Männistö
OMPELIJAT
Anne Korpisalo

Marika Liivalahti
OMPELIJA-MODISTI
Liija Honkanen

PUKUVARASTON-
HOITAJA-VÄRJÄRI
Sinna Kajander

PUKIJA-VAATTURI
Ilkka Salakari
PUKIJA-PUKHUOLTAJAT

Marjo Kempainen
Emma Lehmusrusu
Suvi Lepola

Minna Peltomäki
Tuija Silanen
Noona Smura

KIINTEISTÖPÄÄLLIKÖ
Riikka Koskinen
KIINTEISTÖMESTARI

Petri Teno
ICT-ASIAANTUNTIJAT
Tommi Konttila

IT-TUKIHENKILÖ
Kalle Tyllilä
PÄÄVAHTIMESTARI

Matti Patana
PÄIVÄVAHTIMESTARI
Jussi Rimminen

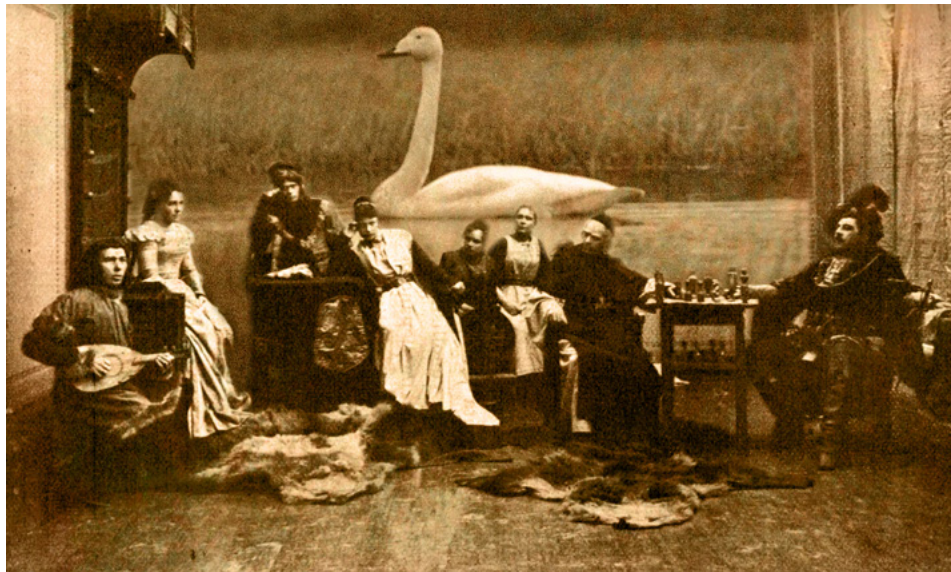
KESKUSVAHTIMESTARI
Eeva Oksanen
KIINTEISTÖAPULAINEN

Atte Karppinen
SIISTIJÄT
Pia Salander

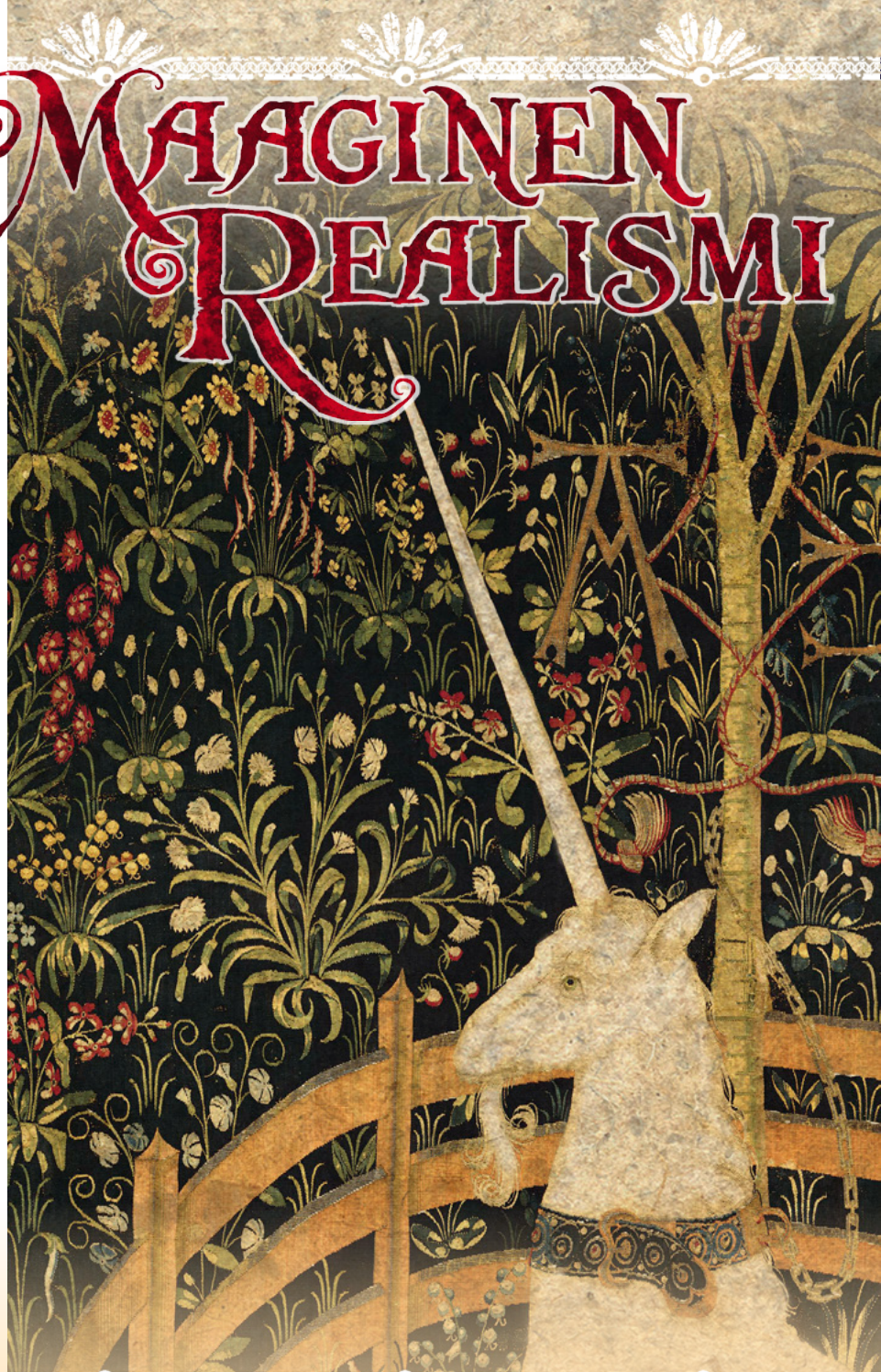
Marvi Rättel

° osa-aikainen
* vierailija

Varhaisin tiedetty valokuva Kansallisteatterin henkilöstöstä vuodelta 1615. Ensimmäinen menestys-musikaali on juuri saanut ensi-iltansa. Kuvan on ottanut Y. Kokko.

MAAGINEN REALISMI

Kuten äskettäin edesmennyt taloustieteilijä ja ajattelija **Daniel Kahneman** meitä muistutti, talouden ratkaisuja ei usein aja puhdas järki tai suhteellisuudentaju. Ihminen tekee virheitä ja erehtyy, ja monet, elleivät useimmat, talouden ratkaisut perustuvat ennakkoluuloihin ja kotoa perittyyn arvomaailmaan. Siksi meillä on perustuslaki – sen ensisijainen tarkoitus on pitää kiinni sovitusta säännöistä ja normeista. Suomen perustuslaki on viime vuosina ollut jatkuvan hyökkäyksen kohteena, koska useampikin hallitus on halunnut murtaa lakiin kirjattuja tasa-arvon periaatteita.

Yhteiskunta on elävä organismi, ja maailma muuttuu jatkuvasti. Siksi on hyvä, että totuttuja käytäntöjä kyseenalaistetaan ja niistä käydään julkista keskustelua. Sen sijaan on huono, jos poliitikot valehtelevat todellisista pyrkimyksistään ja motiiveistaan, eikä media ole riittävän riippumatonta todelliseksi haastajaksi. Meidän yhteiskunnassamme uskotaan vahvasti, että Suomen hyvinvointi riippuu ulkomaankaupan ja suurteollisuuden tukemisesta. On vaikeata tietää, onko tämä totta, sillä ulkomaankauppaa harjoittavalla suurteollisuudella on niin paljon valtaa ja pääomaa että he käytännössä hallitsevat sekä poliitikkoja että toimittajia – tai ainakin niitä foorumeita, joissa poliitikot ja toimittajat saavat äänensä kuuluville. Julkisirahoitteiset mediat ovat jatkuvasti poliittisten rajoituspyrkimysten kohteena, puhuttiinpa sitten Ylestä tai Voima-lehdestä.

Me emme ole vielä virallisesti menettäneet sananvapauttamme, mutta sitä on vaikea harjoittaa, jos toisinajattelevat eivät löydä kanavia vastarinnalleen. Yhteiskunnallisen keskustelun polarisointi tappaa tasa-arvon, koska heikommat jäävät dialogin ulkopuolelle. Ja kun ihmiset poteroituvat omiin kaikukammioihinsa ja lakkaavat kuuntelemasta toisiaan, he ovat myös helppo saalis markkinoinnille ja propagandalle.

Yhteiskunnallisen vastarinnan tie on muualla maailmassa usein vielä kivisempi ja jopa hengenvaarallinen. Monissa kulttuureissa kirjoittajat ovat päätyneet kirjoittamaan yhteiskunnastaan vertauskuvauksin, sillä todellinen kritiikki on mahdotonta. Latinalaisessa Amerikassa yhteiskuntakritiikki on yleensä kirjoitettu maagisen realismin genressä; science fiction, kauhu ja fantasia ovat meillä eurooppalaisilla suosittuja genrejä vertauskuvalliseen todellisuuden kuvaamiseen, niin itäblokkissa kuin täällä lännessäkin. Miten sellaiset loistavat kirjalliset lahjakkuudet kuin Stansilaw Lem, Strugatskin veljekset tai China Miéville olisivat ikinä muuten saaneet poliittista sanomaansa painetuksi?

Aurinkoteatterissa olen omalta osaltani päätenyt jonkinlaiseen maagisen realismin ja surrealismien sekoitukseen, koska haluan välttää itse löytämästä itseäni jostain poterosta "totuuksia" vänyttämästä. Kuten Kahneman, tiedän hyvin olevani kaikesta kuitenkin totaalisen väärässä. Jatkuva väärässä oleminen on mahtavaa, koska se sekä tuottaa minulle loputonta iloa, että kaikille muille hauskoja näyttämötilanteita!

KAPITALISTINEN REALISMI

Kapitalistinen realismi on mielentila. Tähän mielentilaan houkuteltu ihminen lakkaa uskomasta, että kapitalismille on minkäänlaista vaihtoehtoa. Ja tähän on kapitalismin supervoima – se vie ihmiseltä uskon itseen, parempaan, hyvään. Kapitalismi nielaisee kaiken itseensä niin, että jokainen asia ja arvo näyttyy hyödykkeenä. Kapitalismi banalisoi kaiken tuotteeksi. Jos joku sanoo, että "kapitalismi on paskaa," kapitalisti painaa lauseen t-paitaan ja myy sen verkkokaupassa. Kaiken voi tuotteistaa, ja kaiken voi banalisoida symboliksi. Kuten Margaret Thatcher aikanaan asian kiteytti, "kapitalismille... ei ole vaihtoehtoa." Joten vastarinta on turhaa.

Olisi varmaan paikallaan hieman kirkastaa, mitä "kapitalismi" tarkoittaa. Maailma on muuttunut sitten Marxin päivien. Kapitalismi on selvästikin jonkinlainen usko prosessiin, joka edellyttää kapitaalia eli pääomaa. Mutta mitä on se pääoma? Onko se pelkkä tuotantovälineiden kokoelma, työkaluja, koneita, välineitä, niinkuin monet taloustieteilijät sen ymmärtävät? Vai Marxin ajatus sijoittajan ja työläisen valtasuhteesta, jonka puitteissa tehty työ synnyttää enemmän arvoa kuin sijoittaja joutuu maksamaan palkoista ja fasiliteeteista? Vai onko pääoma puhtaasti vain rahaa, jonka voi sijoittaa vaikka lainaamalla toiselle korkoa vastaan, tai ostamalla halvalla ja myymällä voitolla? Asian ymmärtämistä tuskin helpottaa se, että markkinatalous ja kapitalismi ovat nekin keskenään kaksi aivan eri asiaa, vaikka ne usein sotketaan toisiinsa. Kapitalismista on siis hankala puhua.

Mutta kapitalismin vaikutuksesta ihmismieleen sen sijaan voi erinomaisesti puhua.

Markkinatalous on sosiaalinen rakennelma, jonka avulla ihmisille tuotetaan hyödykkeitä joita he tarvitsevat, tai jotka he kokevat tarpeellisiksi. Kapitalismi on markkinatalouden päälle liitetty lisäosa, vääristymä, joka luo ihmisille lisää tarpeita. Kapitalismin toimintaedellytys on kulutuksen jatkuva kasvu. Jotta ihminen saadaan kuluttamaan yli omien tarpeidensa, hänelle täytyy luoda keinotekoisia tarpeita. Ja tähän tähtäävistä keinoista kaksi on erittäin tehokkaita – ihmistä on helppo pelotella fyysisellä uhalla, ja ihmistä on helppo pelotella sosiaalisella syrjäytymisellä. Ihmisen voi lietsoa todella turvattomaksi, jolloin hän on hädissään valmis maksamaan mitä hyvänsä päästäkseen takaisin porukoihin.

Ihminen ei kuitenkaan tule takaisin ehjäksi ostamalla, ja vaikka hän pakkomielleisesti edelleen ostaisi uusinta muotia, useimmiten suru, melankolia, masennus ja epätoivo alkavat vallata hänen mieltänsä. Ja tähänkin vaivaan kapitalismilla on vastaus – voi ostaa lääkkeitä, huumeita tai makeisia.

Varsinkin sokeri nostaa mielialaa todella nopeasti!

IHMINEN KONEENA

Ihmisen on monimutkainen organismi, joka muodostuu lukemattomista symbioottisista osista. Meidän sisällämme asuu mikrobeja, bakteereita, ameeboja, sieniä, loisia, prokaryootteja ja eukaryootteja, viruksia ja ties mitä – ja me tarvitsemme monia niistä kipeästi. Ilman niitä meillä ei olisi edes ruoansulatusta. Ihminen ei siis ole vain yksi eläin, vaan kokonainen valtakunta. Me emme myöskään vielä tiedä, mitkä näistä asukkaista ovat hyödyllisiä tai haitallisia, emmekä miten.

Ihmiset ovat aina mieltäneet, että ihmisruumis muodostuu osista. Kun me yritämme hahmottaa todellisuutta, kun me jäsenämme ajatuksiimme ja toimintojimme, ja kun me puramme konsepteja osiin, me käytämme sanoja, jotka vertaantuvat ruumiinisiin. "Käsittää" liittyy käsiin, kuten myös "koskettaa." "Jäsentäminen" liittyy raajoihin. Me olemme ihmisinä sydämellisiä, ja välillä perseestä.

Meillä on taipumusta suhtautua ruumiiseemme kuin se olisi kone. Meillä on osia, jotka voi vaihtaa parempiin osiin terveydellisistä, toiminnallisista tai esteettisistä syistä. Me keksimme jatkuvasti kehoistamme virheitä, jotka yritämme peittää, korjata, poistaa tai jopa myrkyllä silotella. Varsinkin etnisiin piirteisiin tuntuu kohdistuvan tavattomasti ennakkoluuloja, ja vastaavasti kasapäin "korjaavia" hoitoja. Ja sitten meillä on todellisiakin ruumiillisia vammoja, joita korjaamme yhä käytännöllisemmällä proteeseilla, apuvälineillä tai tahdistimilla.

Kuolema hirvittää meitä, ja vetää meitä myös puoleensa. Monet lääketieteelliset kokeet ja tutkimukset herättävät inhoa ja ennakkoluuloa, ja varsinkin kokeissa käytettyjen ihmisten ja eläinten kohtalo on aina synnyttänyt ja nostanut esiin eettisiä ja filosofisia kysymyksiä. Kun eläinten jäseniin johdettiin sähköä, ne alkoivat sätkiä kuin ne olisivat olleet elossa. Tämä oli niin hurjaa, että ei kestänyt kauaakaan, kun vastaavia kokeita alettiin tehdä ihmisruumiilla. Koska yleisesti katsottiin, että tällainen tirkistely oli sopivampaa tehdä sellaisilla vainajilla, jotka olivat jonkinlaisen yhteiskunnallisen lisänoyrytyksen tarpeessa, uhreiksi valikoitui pääasiassa rikollisten, erityisesti rikoksesta teloitettujen ruumiita. Kun yleisön mielessä kuolleiden henkiin herättäminen assosioitui tällä tavoin voimakkaasti rikollisuuteen, myös fiktiossa nämä re-animoidut henkilöt muuttuivat hirviöiksi.

Erityisen suurta kammotusta herätti ajatus ihmisten ja eläinten ruumiinosien yhdistelemisestä. Tämän taustalla olivat tutkimukset, joissa eläviä olentoja avattiin, jotta saatiin käsitys niiden sisällä tapahtuvista ruumiillisista toiminnoista. Nämä "vivisektiot" – eli elävältä leikkaamiset – oli joidenkin mielestä kiellettävä, koska ne aiheuttivat massiivista tuskaa eläimille; mutta varsinainen vastarinta syntyi niistä kauhuskenarioista, että ihmisiin ruvettaisiin ymppäämään tassuja ja häntiä.

Ja nyt kun se kauhu ja inho on jo siellä, niin täytyyhän se tieteellisesti perustella. Niinpä soppaan päätettiin vielä hämmentää inhimilliset ennakkoluulot. Ruumiin- osien irrallinen kauhistelu johti luontevasti eugenistiikkaan ja frenologiaan – uskoon siitä, että kallojen muoto ja etniset piirteet olivat järkevä selitys toisten hirviömyönteisyydelle.

IHMINEN OMAISUUTENA

Kun ihmiset aikoinaan siirtyivät metsästyks- ja keräilykulttuurista ensin paimentolaisuuteen ja sitten edelleen maanviljelyyn ja kotieläinten kasvattamiseen, he huomasivat paitsi jämähäneensä paikoilleen, myös ottaneensa ensimmäiset askelet omaisuuden haalimiseen.

Maanviljely tuo mukanaan tiettyä sääntillisyyttä ruoansaannin suhteen, ja tämä mahdollistaa tietynlaista sääntönmukaista lisäämistä. Nyt ihminen voi tehdä ekstraa. Ihminen voi käyttää ylimääräistä aikaansa ja voimaansa tehdäkseen elämästään laadukkaampaa tai erityistä. Ihmissyhteisö voi myös päättää jakaa työtehtäviä niin, että kun suurin osa yhteisöstä hoitaa maanviljelyksen, muutama henkilö voidaan osoittaa pyörittämään myllyä, tai sahaa, tai jopa sepänpajaa.

Tästä saattaa kuitenkin seurata tiettyjä ongelmia. Jos yksi maanviljelijä kupsahtaa, toiset voivat helposti ottaa hänen paikkansa. Mutta jos seppiä on vain yksi, tämä saattaa ylpistyä. Hän saattaa pitää itseään muita parempana ja vaatia erityiskohtelua. Hän haluaa ja saa valtaa suhteessa muuhun yhteisöön. Alkaa syntyä luokkayhteiskunta. Mitä erityisempi jonkun rooli yhteisössä on, sitä korkeammalle hänet sijoitetaan arvohierarkiassa. Ja koska kasvava yhteisö tarvitsee yhä monimutkaisempia sääntöjä, kohta näitä luokkajakoja aletaan kirjata jo lakeihin ja sääntöihin. Syntyy eliitti, joka usein äityy koppavaksi. Työväkeä harmittaa.

Jossain vaiheessa hierarkiassa alemmaksi jääneet huomaavat, että eliitti on pienempi ihmisryhmä kuin työväki, ja silloin eliitille tulee kuumat paikat. Mutta usein he ovat myös valmistautuneet moiseen kapinaan, ja heillä on tukenaan aseistautunut väestönkerros, sotilaat. Mahdollisen kapinoinnin lopputulos on sitten lähinnä kiinni siitä, onko eliitti arvioinut oikein aseelliset turvajoukkonsa – jos heitä on liian vähän, eliitin käy köpelösti, ja jos heitä on liikaa, silloin he ottavat itse vallan ja eliitille käy jälleen köpelösti.

Monet yhteisöt ratkaisevat tämän matematiikan kerrostamalla yhteiskunnan useisiin keskenään kamppaileviin yhteiskuntaluokkiin. Syntyy kastilaitos. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on erittäin vahva kastijärjestelmä. Siellä republikaanit tiesivät hyvin, että Obama oli todella pätevä presidentti. Heitä vaivasi se, että mustien ihmisten pitää ymmärtää oma paikkansa. Obama oli rikkonut kastia.

Jokainen kastilaitos tarvitsee parialuokan. Suomessa oli ennen säätyjärjestelmä, ja 75 prosenttia kansasta oli säätyjen alapuolella, säädyttömiä. Nyt tätä säädyttöntä luokkaa ollaan tekemässä ulkomaalaistaustaisista, kuten Yhdysvalloissa. Alimman kastin orjuuttaminen on aina ollut suosittu tapa pitää huolta yhteiskuntarauhasta – pienikin vielä huonoimmassa asemassa olevien nöyryyttäminen saa suuren työväestön tuntemaan helpotusta. Orjuutta ei ole tarvittu työpanoksen vuoksi sen jälkeen, kun koneiden työteho kasvoi ihmisen työtehon ohi. Mutta yhteiskunnallinen tarve toisen kyykyttämiselle näköjään on aivan voimissaan.

LAULUT JA MUSIIKKI

Joutsen-laivan teema

Pohjautuu Pjotr Tšaikovskin
Joutsenlampi-baletin teemaan.
Sovitus: Juuso Voltti

Surumielisyyden demoni

Pohjautuu Giovanni Pierluigi
da Palestrinan kuorooteokseen
Missä Papae Marcelli.
Sovitus: Juuso Voltti

Melankolia

Pohjautuu Giovanni Pierluigi
da Palestrinan kuorooteokseen
Missä Papae Marcelli.
Sovitus: Juuso Voltti

Surumieli

Pohjautuu Giovanni Pierluigi
da Palestrinan kuorooteokseen
Missä Papae Marcelli.
Sovitus: Juuso Voltti

Alennus

Pohjautuu Giovanni Pierluigi
da Palestrinan kuorooteokseen
Missä Papae Marcelli.
Sovitus: Juuso Voltti

Vatikaanin kello

Pohjautuu Laudes Regiae
(Christus Vincit) -hymniin.
Sovitus: Juuso Voltti

KERTOJAN LAULUJOUTSEN-BALLADI

1. Keskiajalla on kurjinta,
saa köyhät narun päässä tanssia.
Antiikin tietämys on hurjinta,
siks kaipailemme renessanssia.

sillä musta, synkkä ja melankooli
on sumussa harhailijoiden rooli,
ja kun pääsemättömän esteen kohtaa,
se masennukseen, epätoivoon ja
suruun johtaa.

2. Surumielisyys on haikeaa,
se kummitelee aina mielessä.
Usko itseensä on vaikeaa,
ja minäkuva usein pielessä.

Sillä ihminen on ihmeellinen,
jos ei paina murhe tunteellinen,
sillä mielentila voi olla mustaa,
ja demoni pelossa ja surussa asustaa.

3. Kello kertoo missä mennään nyt,
se mittaa ajan kulun tarkalleen.
Kun tehtävä on päättynyt,
voit palkan arvon laskee markalleen.

4. Olo ihmisen on haikeaa,
jos kellon kanssa pitää pyöriä.
Aika raskasta ja vaikeaa,
kun pakko mennä on ja hyöriä.

Jos homma ei ole kunnossa
tuntuu pistävyys omatunnossa –
Sitä kokee olleensa laiskuri,
kun kello haluaa olla
hirveä orjapiiskuri.

5. Voittajat on luotu voittamaan,
ja menestyjät menestyilemään –

6. Kun sokeria ahmitaan,
niin olo on kuin lottovoitolla –
Suuhun kaikki karkki kahmitaan,
se demonit voi pitää loitolla.

7. Balladeerin pyhä perinne
on laulaa johtoportaan loistoa!
samalla lukuisat luuserinne
vain kaipaa onohdusta, poistoa!

Sillä Aurinkoteatteri paras on,
se kun tyhjentää pieruvaraston!
Sillä kuperkeikka on laatua,
kunhan artisti vain
kuperkeikan osaa kaatua!

8. Kun katsoo, huomaa – sumu sakenee,
ja surun demoni vain pullistuu!
Jos on järkee, täältä pakenee,
Ennenkuin tää kaikki mullistuu.

9. Kun liian paljon annetaan,
on varmaa, että nuppi hajoaa.
Hullu hourutaloon kannetaan,
Hän sekoaa, ja kuiluun vajoaa.

Kertojan Laulujoutsen-balladi

Pohjautuu Pjotr Tšaikovskin
Joutsenlampi-baletin teemaan.
Sovitus: Juuso Voltti

LAULUT JA MUSIIKKI

MERIROSVOLAULU

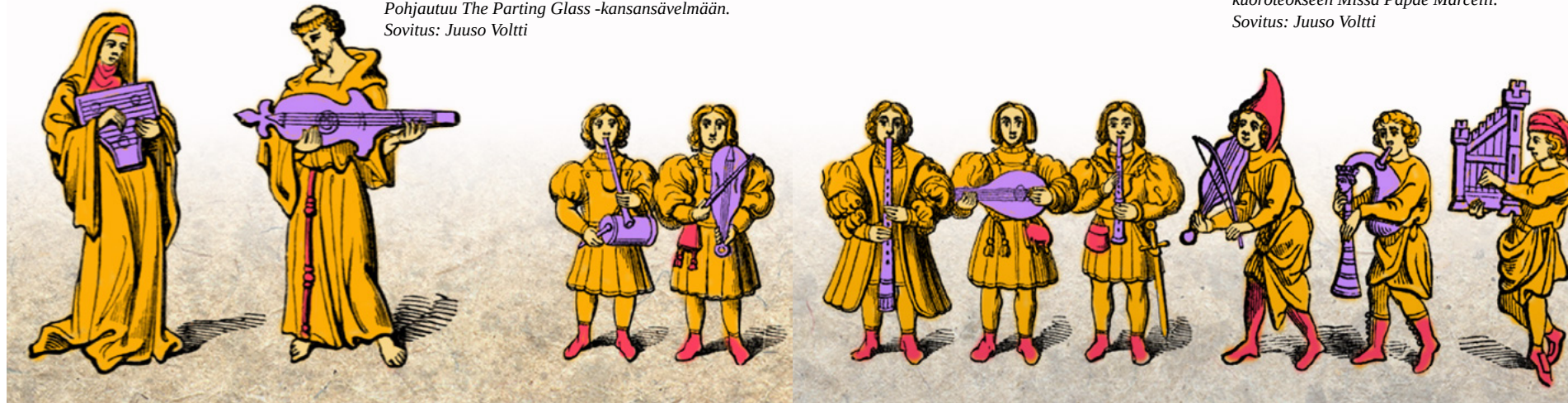
Minä maalta lähdin soittamaan,
Turun torille onneani koittamaan,
tahdoin teatteritemppuja harjoittamaan,
mutta tyrmää päädyinkin kansoittamaan.

Nyt me Suomelle sanotaan "Hei vaan!"
ja sitten se mielestämme heivataan!
Purjeet nostetaan taikka reivataan,
talteen ankkurikettingitkin veivataan!
Kun Suomen maan / taa jättää saan,
mä maailman meret meen valloittamaan,
tässä mennään nyt kaikki ryöstämään,
rahapussit ojennukseen työstämään!

Merenrosvon työ on konnan keikkailu,
jolla ansioista loppuu veikkailu.
Siihen päättyy leivästä leikkailu,
ja alkaa rikastava seikkailu!
Kun uudestaan, / taas kohdataan,
niin eessänne näettekin rahakkaan!
Tällä rahalla paskoille kostetaan,
ja kaikki omaksemme ostetaan!

Merirosvolaulu

Pohjautuu The Parting Glass -kansansävelmään.
Sovitus: Juuso Voltti

LOITSULAULU

Tässä on noidalla mahdollisuus
alusta al-loittaa.
Taikojen kattila on tilaisuus
siirtomaa valloittaa.

Noita mut paistaa! Tappaa ja maistaa!
Pikkuinen Kukkelis-kuu!
Perse on hies, kärsin kuin mies!
Miksi ei apua tuu?

Tää uljas ja uusi maailmamme,
kaikkia kammottaa.
Noituuden amme on pesupatamme,
surman suu ammottaa!

Liemeni kiehuu! Tunteet ne riehuu!
Hämmennys hämmentää!
Lihani kärsii, järkeni järsii,
varpaita lämmentää!

Liemestä löydämme lumouksen,
hiljaa se heijailee.
Haistamme jo vallankumouksen,
se ilmassa leijailee.

Poijes pinteestä, mieli ei kestä,
tässähän halkee pää!
Kalterit kaatava muutos on saatava
ennenkuin räjähtää!

Loitsulaulu

Pohjautuu Skye Boat Song -sävelmään.
Sävellys: William Ross
Sovitus: Juuso Voltti

LAULUJOUTSEN-MUSIKAALI

Meillä on nyt valta,
ja valtuudet kansalta,
aloittaa talouden voittojen korjailu,
ja köyhien orjailu!
Nyt on aivan pakko
kieltää myös lakko.
Uus talousoppi –
siitä on otettava koppi!
Talouden tasapainoa
ei ihmisarvo estää saa!
Jos käyt urputtaa,
kohta saat satikutia!

Laulujoutsen-musikaali

Pohjautuu Giovanni Pierluigi da Palestrinan
kuoroteokseen Missa Papae Marcelli.
Sovitus: Juuso Voltti

LAULOUTSEN

The logo for 'LAULOUTSEN' is a stylized graphic. The word 'LAULOUTSEN' is written in a bold, blue, serif font with gold outlines, set against a gold background. The letters are arranged in a slightly curved path. To the right of the text is a Native American headdress with several feathers. Below the headdress is a mask with large, orange, almond-shaped eyes and a white, textured surface. The entire logo is set against a dark blue background with a spotlight effect.